

trek&travel

BESKID NISKI

MAGURSKI
PARK NARODOWY

PODGORSKIE
MIASTEczKA

WIEŻE WIDOKOWE

NIESTNIEJĄCE WSIE

ŁEMKOWSKIE
CERKWIE

ERGO
HESTIA

Autor przewodnika: Martin Martinger

Redaktor prowadzący: Maciej Żemojtel

Redakcja: Nikoleta Kula

Skład: DAKA – Studio Graficzne

Opieka techniczna: Katarzyna Leja

Opracowanie kartograficzne: Krzysztof Trojan

Źródło pochodzenia danych kartograficznych: OpenStreetMap.org

Projekt graficzny serii: Sabina Suchy

Okładka: materiały graficzne zostały wykorzystane za zgodą adobe.stock.com

Wszelkie prawa zastrzeżone. Nieautoryzowane rozpowszechnianie całości lub fragmentu niniejszej publikacji w jakiegokolwiek postaci jest zabronione. Wykonywanie kopii metodą kserograficzną, fotograficzną, a także kopiowanie książki na nośniku filmowym, magnetycznym lub innym powoduje naruszenie praw autorskich niniejszej publikacji. Wszystkie znaki występujące w tekście są zastrzeżonymi znakami firmowymi bądź towarowymi ich właścicieli.

Autor oraz wydawca dołożyli wszelkich starań, by zawarte w tej książce informacje były kompletne i rzetelne. Nie biorą jednak żadnej odpowiedzialności ani za ich wykorzystanie, ani za związane z tym ewentualne naruszenie praw patentowych lub autorskich. Autor oraz wydawca nie ponoszą również żadnej odpowiedzialności za ewentualne szkody wynikłe z wykorzystania informacji zawartych w książce.

Helion S.A.

ul. Kościuszki 1c, 44-100 Gliwice

tel.: 32 2309863

e-mail: redakcja@bezdroza.pl

księgarnia internetowa: <https://bezdroza.pl>

Drogi Czytelniku!

Jeżeli chcesz ocenić tę książkę, zajrzyj pod adres:

<https://bezdroza.pl/user/opinie/bebnt1>

Możesz tam wpisać swoje uwagi, spostrzeżenia, recenzję.

Kup książkę

Poleć książkę

Oceń książkę

Księgarnia internetowa

Lubię to!
Nasza społeczność

Wydanie I

ISBN: 978-83-283-9841-2

Copyright © Helion S.A., 2023

SPIS TREŚCI

ZDOBĄDŹ I POZNAJ	8
	16
BESKID NISKI W PIGUŁCE	18
BESKID NISKI	20
RZUT OKA NA MAPĘ	20
WYCHODNIE SKALNE I JASKINIE	23
WODOSPADY I PRZEŁOMY RZECZNE	24
ROPA NAFTOWA I WODY MINERALNE	25
KILKA SŁÓW O POGODZIE	26
CO TAK SZUMI W LESIE?	27
BESKIDZKI ZWIERZYNIEC	29
OCHRONA PRZYRODY	31
PRZYGOTOWANIE DO WYCIECZKI	34
DOJAZD W GÓRY	34
ZAGOSPODAROWANIE TURYSTYCZNE	35
SZLAKI I OZNAKOWANIE	37
WZYWANIE POMOCY	38
TRASY TREKKINGOWE	39
1. NAJWYŻSZA LACKOWA I CERKIEW W BIELICZNEJ	41
2. NOWICA I CERKIEW UNESCO W KWIAŃTONIU	49
3. SYMBOLICZNE DRZWI NIEZNAJOWEJ I CZARNEGO	61

4	WIEŻA WIDOKOWA NA FERDLU I WODOSPAD	71
5	ŁEMKOWSKIE PIWNICE I ŚWIĄTKOWA WIELKA	79
6	ŚLADAMI WIELKIEJ WOJNY PRZEZ RADOCYNĘ, GRAB I GRANICZNĄ OŻENNĄ	89
7	DO WODOSPADU PRZEZ GRZYWACKĄ GÓRĘ	99
8	PRZEZ WIDOKOWE WYSOKIE DO HUTY POLAŃSKIEJ	109
9	KOPANKI ROPY NAFTOWEJ I SMERECZNE	119
10	WIEŻA NA CERGOWEJ I PIOTRUŚ	129
11	NA KAMIEŃ PRZEZ LIPOWIEC I CZEREMCHĘ	141
12	Z IWONICZA-ZDROJU DO RYMANOWA-ZDROJU	153
13	PRZEZ DARÓW I POLANY SUROWICZNE	161
14	„POŁONINY” RZEPEDKI I ZAROŚNIĘTY JAWORNIK	169

travel

178

O REGIONIE

180

SKARBY BESKIDU NISKIEGO	180
CERKWIE POLSKIEJ CZĘŚCI BESKIDU NISKIEGO	181
HISTORIA	188
ŁEMKOWIE	198
O ŁEMKOWSKIEJ KUCHNI	201

ATRAKCJE BESKIDU NISKIEGO

205

1	MUZEUM KULTURY ŁEMKOWSKIEJ W ZYDRANOWEJ	206
2	CERKIEW W KWIATONIU	206
3	IWONICZ-ZDRÓJ	208
4	WODOSPAD „PRZY MŁYNIEM” W IWLI	210
5	MUZEUM PRZEMYSŁU NAFTOWEGO I GAZOWNICZEGO W BÓBRCE	212
6	CERKIEW W ŚWIĄTKOWEJ WIELKIEJ	213

7	GORLICE	214
8	MUZEUM KULTURY ŁEMKOWSKIEJ W OLCHOWCU	216
9	JEZIORO KLIMKOWSKIE	217
10	CERKIEW W RZEPEDZI	219
11	MUZEUM NARCIARSTWA W CIEKLINIE	220
12	CERKIEW W KRÓLIKU WŁÓSKIM	222
13	CERKIEW W BIELICZNEJ	223
14	OŚRODEK EDUKACYJNY I MUZEUM MPN W KREMPNEJ	226
15	CERKIEW W GŁADYSZOWIE	227
16	BESKO	228
17	DIABLI KAMIEŃ W FOLUSZU	229
18	REGIONALNE CENTRUM PAMIĘCI KARDYNAŁA KAROLA WOJTYŁY	231
19	GOŚCINIEC BANICA W KRZYWEJ	231
20	CERKIEW W KOTANI	234
21	MUZEUM PRZEMYSŁU NAFTOWEGO I ETNOGRAFII W LIBUSZY	236
22	JAŚLISKA	237
23	CMENTARZ WOJENNY NA ROTUNDZIE	238
24	TUNEL KOLEJOWY W ŁUPKOWIE	240
25	ZAGRODA MAZIARSKA W ŁOSIU	242
26	RYMANÓW-ZDRÓJ	243
27	CERKIEW W SZCZAWNEM	245
28	WIEŻA WIDOKOWA NA CERGOWEJ	246
29	DWÓR OBRONNY W SZYMBARKU	248
30	CERKIEW W OWCZARACH	250
31	RUINY CERKWI W NAGÓRZANACH	252
32	BIECZ	252
33	WODOSPAD MAGURSKI W FOLUSZU	254
34	MUZEUM HISTORYCZNE – PAŁAC W DUKLI	255
35	CERKIEW W BRUNARACH WYŻNYCH	258

Kup książkę

Poleć książkę

36	CENTRUM DZIEDZICTWA SZKŁA W KROŚNIE	260
37	CERKIEW W BAŁUCIANCE	261
38	JAR WISŁOKA W MYMONIU	263
39	OŚRODEK DOKUMENTACJI I HISTORII ZIEMI ŻMIGRODZKIEJ W NOWYM ŻMIGRODZIE	264
40	CERKIEW W WOŁOWCU	265
41	WODOSPAD W WISŁOCZKU	267
42	SKANSEN ARCHEOLOGICZNY KARPACKA TROJA W TRZCINICY	268
43	CERKIEW W BARTNEM	270
44	CMENTARZ WOJENNY W GRABIU	271
45	STUDENCKA BAZA NAMIOTOWA W RADCYNIE	272
46	CERKIEW W CHYRWEJ	274
47	WYSOWA-ZDRÓJ	276
48	KOŚCIÓŁ W SĘKOWEJ	277
49	GRYBÓW	279
50	CERKIEW W WISŁOKU WIELKIM	280

TRASY ZWIEDZANIA 283

1	SZLAK ARCHITEKTURY DREWNIANEJ	284
2	ŚLADAMI WIELKIEJ WOJNY	286
3	ŚLADAMI BESKIDZKICH KURIERÓW	288
4	ROWEREM PRZEZ HOLLYWOOD POGÓRZA BUKOWSKIEGO	290
5	POLSKI TEXAS, CZYLI TAM, GDZIE WYPŁYWA ROPA NAFTOWA	294
6	W DZIEWIĘCIU KROKACH PO MAGURSKĄ ODZNAKĘ TERENOWĄ	298
7	GŁÓWNY SZLAK BESKIDZKI W BESKIDZIE NISKIM	300
8	NAJDIKSIZY SZLAK DŁUGODYSTANSOWY W POLSCE	302

INFORMACJE PRAKTYCZNE 305

INDEKS 313

O AUTORZE 318

IKONY STOSOWANE W RAMKACH

	ciekawostki		kulinaria
	dla aktywnych		ważne informacje
	przyroda		informacje praktyczne
	etnografia		panoramy
	zabytki techniki		

IKONY STOSOWANE W OPISACH TRAS

	typ trasy		obiekt gastronomiczny
	długość trasy		obiekt noclegowy
	przewyższenia		toaleta
	czas przejścia		miejsce odpoczynku
	trudność		źródło wody
	dla dzieci		dla narciarzy
	łańcuchy		dla rowerzystów
	drabinki		kolejka górską
	spadające kamienie		wyciąg krzesetkowy
	przepaście		trasa dostępna zimą
	schronisko		miejsca widokowe

ZDOBĄDŹ I POZNAJ

LACKOWA (997)

Najwyższy szczyt polskiej części Beskidu Niskiego, położony pomiędzy Wysową a Krynicą-Zdrojem, należy do Korony Gór Polski. Wznosi się charakterystyczną kopułą nad wsiami Izby oraz Bieliczna, a jej zachodni stok jest najbardziej stromy w Beskidzie Niskim. Często, z uwagi na wysokość, nazywa się ją Policijną Górą. Zob. s. 41.

CERKIEW ŚW. PARASKEWY W KWIATONIU

Dawna łemkowska cerkiew greckokatolicka z 2. poł. XVII w., uważana za jedną z najpiękniejszych drewnianych cerkwi w Polsce. We wnętrzu zachowało się bogate wyposażenie z XVIII i XIX w., utrzymane w tradycji późnobarokowej, a świątynia w 2013 r. została wpisana na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Zob. s. 206.

Kup książkę

JEZIORO KLIMKOWSKIE

Największy sztuczny zalew w Beskidzie Niskim powstał na rzece Ropie w 1994 r. w efekcie budowy zapory i zalania łemkowskiej wsi Klimkówka. Nad jeziorem wznoszą się malownicze Pieniny Gorlickie, pełni ono funkcje turystyczno-rekreacyjne. Na jego wodach nakręcono sceny do filmu *Ogniem i mieczem*. Zob. s. 217.

CMENTARZ WOJENNY NA ROTUNDZIE

Austriacki cmentarz nr 51 z I wojny światowej znajduje się na szczycie góry Rotunda (771) w pobliżu miejscowości Regietów. Obiekt zaprojektowany przez Dušana Jurkoviča zwraca uwagę pięcioma strzelistymi wieżami w stylizyce łemkowskiej i uznawany jest za najpiękniejszy w regionie. Zob. s. 238.

Poleć książkę

BESKID NISKI W PIGUŁCE

ZNAKOWANIE SZLAKÓW

● CZERWONY
szlak główny,
najciekawszy pod kątem
krajobrazów i przyrody

● NIEBIESKI
trasa dalekobieżna

● ZIELONY
krótki, najkrótsza droga
do charakterystycznych
miejsc regionu

● ŻÓŁTY
krótki szlak łącznikowy

● CZARNY
krótka droga dojściowa

SŁUŻBY RATUNKOWE

GÓRSKIE OCHOTNICZE POGOTOWIE RATUNKOWE

Teren Beskidu Niskiego ze względu na swoją rozległość jest strefą działalności dwóch grup regionalnych: Grupy Krynickiej i Grupy Bieszczadzkiej. Osią rozgraniczającą ich kompetencje terytorialne jest szosa asfaltowa Żmigród – Krempna.
telefon ratunkowy: 601 100 300, 985
aplikacja do wzywania pomocy: RATUNEK
www.bieszczady.gopr.pl
www.gopr-krynica.pl

NAJWYŻSZE SZCZYTY

- Lackowa 997 m n.p.m.
- Ostry Wierch 930 m n.p.m.
- Jaworzyna Konieczniańska 881 m n.p.m.
- Jaworze 880 m n.p.m.
- Kamień nad Jaśliskami 859 m n.p.m.
- Kozie Żebro 847 m n.p.m.
- Magura Wątkowska 845 m n.p.m.
- Kanasiówka 823 m n.p.m.
- Magura Małastowska 813 m n.p.m.
- Chełm 779 m n.p.m.
- Tokarnia 778 m n.p.m.
- Rotunda 771 m n.p.m.

DOSTĘPNA INFRASTRUKTURA TURYSTYCZNA

- agroturystyki
- schroniska studenckie i chatki klubowe
- studenckie bazy namiotowe
- schroniska górskie i młodzieżowe
- biwakowanie na dziko (poza obszarem Magurskiego Parku Narodowego i rezerwatów)
- wiaty turystyczne
- hotele i pensjonaty

OCHRONA PRZYRODY

MAGURSKI PARK NARODOWY
www.magurskipn.pl

JAŚLISKI PARK KRAJOBRAZOWY
www.parkikrosno.pl

**PARK KRAJOBRAZOWY BESKIDU
NISKIEGO** (projektowany)

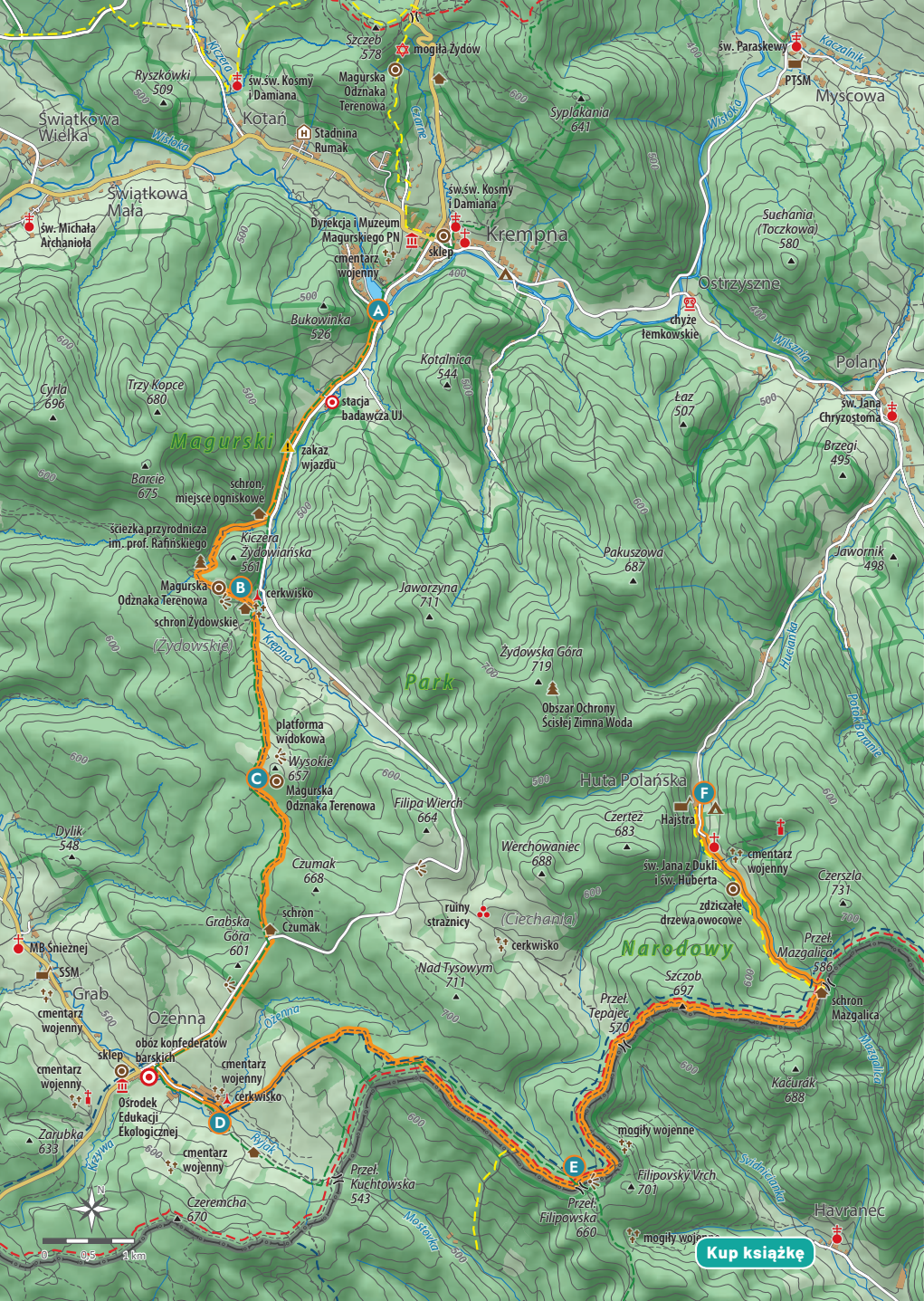
rezerwaty przyrody

obszary Natura 2000 Beskidu Niskiego

REGIONALIZACJA GEOGRAFICZNA

8

PRZEZ WIDOKOWE WYSOKIE DO HUTY POLAŃSKIEJ

A

KREMPNA

TRANZYT

B

ŻYDOWSKIE

24,3 km

C

WYSOKIE

723 m [634 m]

D

OŻENNA

ok. 7 h

E

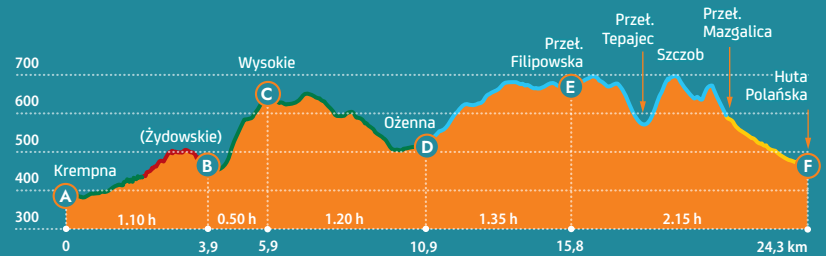
FILIPOWSKÉ SEDŁO

trudna

F

HUTA POLAŃSKA

Bogata w panoramy wędrówka przez malowniczy szczyt Wysokie z nową wieżą widokową, łąki nad Ożenną oraz przełęcz Tepajec na granicy ze Słowacją, skąd można spojrzeć na nieistniejącą wioskę Ciechanię. Wycieczka przez najrzadziej odwiedzany odcinek szlaku granicznego. Na trasie klasyczna drewniana cerkiew w Krempanej, poruszający historią kościół w Hucie Polańskiej i liczne ślady I oraz II wojny światowej. Zobaczymy cerkiewko w nieistniejącej wiosce Żydowskie, zdziczałe sady owocowe i liczne przydrożne kapliczki. Mijane miejsca najlepiej oddają klimat Beskidu Niskiego.

Poleć książkę

Kup książkę

Cerkiew w Krempnej

Wycieczkę zaczynamy w **A Krempnej** za zalewem, gdzie przy moście na Wistoce znajduje się parking. W tej dużej letniskowej wiosce, będącej centrum ruchu turystycznego w środkowej części Beskidu Niskiego, warto odwiedzić

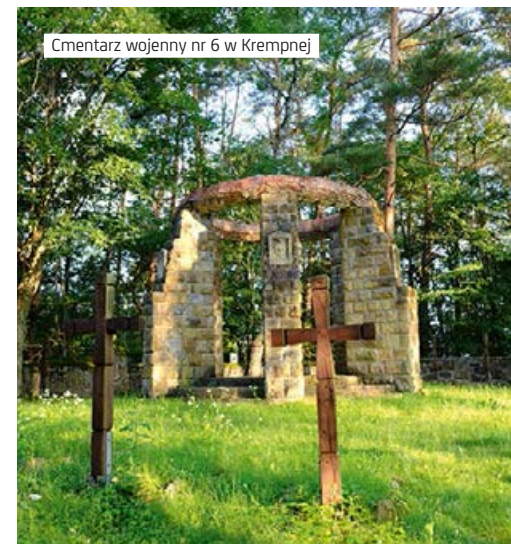
Ośrodek Edukacyjny Magurskiego Parku Narodowego (zob. s. 226) z bardzo atrakcyjną wystawą. W centrum wsi odnajdziemy zabytkową **drewnianą cerkiew pw. św. Kosmy i Damiana**. Z napisu ponad drzwiami do babińca wynika, że

świątynia została wzniesiona w 1782 r. na miejscu wcześniejszej, która stała 275 lat. Wewnątrz zachował się **kompletny rokokowy ikonostas** z 1835 r. oraz jeszcze starsze ikony z wcześniejszego ikonostasu. Po wejściu do środka automatycznie

włącza się muzyka cerkiewna. Na uwagę zasługuje również znajdujący się na niskim wzgórzu w zachodniej części wioski **cmentarz wojskowy** z I wojny światowej – jedno z najciekawszych dzieł projektu Dušana Jurkoviča (zob. s. 287).

Idziemy na południe za zielonymi znakami. To fragment długodystansowego szlaku wiodącego z Gorlic do Ożennej przy granicy ze Słowacją. Ma on ponad 70 km i jest trzecim najdłuższym szlakiem w Beskidzie Niskim (prowadzi m.in. przez Wapienne – jedno z najmniejszych uzdrowisk w Polsce). Nową asfaltową drogą przechodzimy obok stacji naukowo-badawczej UJ w Krakowie i mijając rozrzucone zabudowania wioski, dochodzimy do granicy Magurskiego Parku Narodowego. Wędrujemy doliną potoku Krempna do miejsca, gdzie w prawo odchodzi wyraźna **ścieżka przyrodnicza „Kiczera” im. prof. Jana Rafińskiego** (czerwony skośny pasek na białym tle).

Cmentarz wojenny nr 6 w Krempnej

8

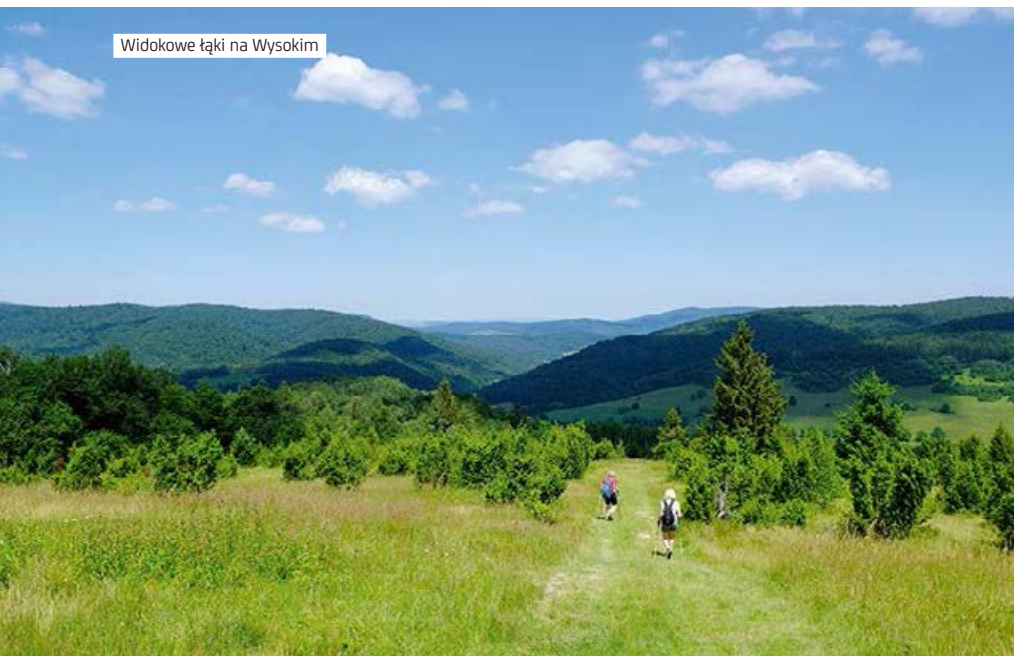
PRZEZ WIDOKOWE WYSOKIE DO HUTY POLAŃSKIEJ

Zostawiamy zielony szlak (na który później wrócimy) i za znakami ścieżki ruszamy na śródleśną polanę, porośniętą przez śliwę tarninę, dziką różę i leszczynę. Znajdziemy tutaj stylizowane wiaty o unikatowym wyglądzie z miejscem ogniskowym – dobre miejsce na odpoczynek. Następnie przez **buczynę karpacką**, gdzie piętro drzew tworzy buk zwyczajny, jodła i klon, dochodzimy do dawnej granicy rolno-leśnej. Za nią rozpościera się polana ze **wspaniałym widokiem** na nieistniejącą wieś Żydowskie. Wioska otoczona jest łagodnymi wzniesieniami nie przekraczającymi 719 m n.p.m. Na miejscu tablica z opisem panoramy i pieczętką, dzięki której możemy zdobyć **Magurską Odznakę Terenową** (zob. s. 298).

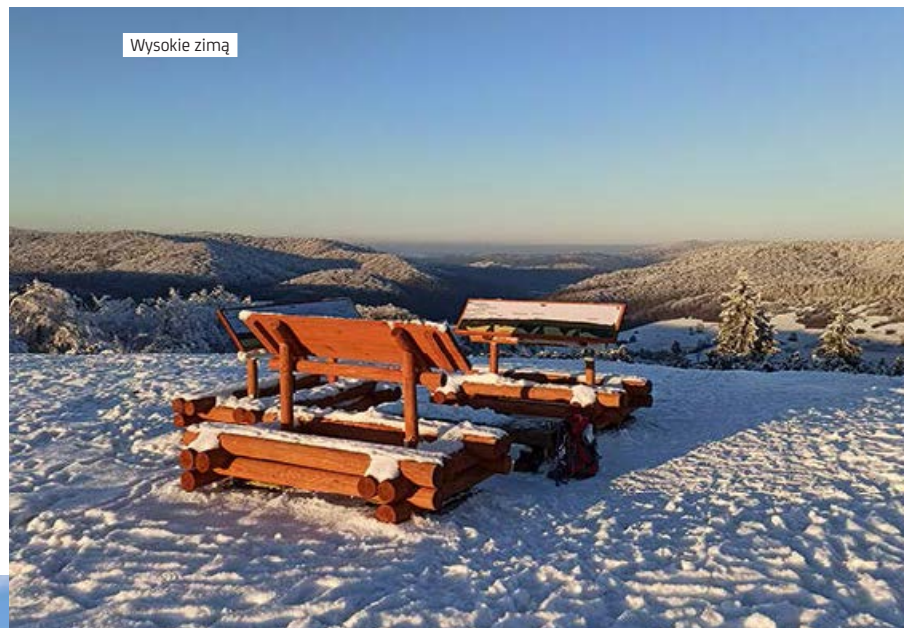
Mijając oczko wodne i wiatę odpoczynkową, dochodzimy do **zbiorowisk segetalnych**, czyli roślinności towarzyszącej człowiekowi. Znajdujemy się na terenie nieistniejącej wsi **Żydowskie**. Po niemal 70 latach nieużytkowania w wysiedlonej w latach 40. XX w. dolinie pozostały jedynie najodporniejsze gatunki. Zobaczymy tutaj drzewa owocowe (grusze i jabłonie: papierówki, sztetyny, cukrówki), kępy tojadu ogrodowego (*Aconitum cammarum*) o fioletowych kwiatach czy łany zimozielonego barwinka pospolitego (*Vinca minor*).

Dochodzimy do zielonego szlaku, jednak zanim ruszymy na Wysokie, odwiedzamy jeszcze **cerkwisko** i **stary łemkowski cmentarz** wyremontowany przez Stowarzyszenie Magurycz (zob. ramka, s. 114).

Widokowe łąki na Wysokim

Wysokie zimą

W tym celu na rozwidleniu skręcamy w lewo i przechodzimy przez potok Krempna. Na cerkwisku ustawiono drewnianą **miniaturę nieistniejącej cerkwi** w skali 1:15. W czerwcu miejsce to pokryte jest łanami kwitnącego na fioletowo chabra miękkowłosego (*Centaurea mollis*). Obok tablica informacyjna z historią wioski i zaznaczonymi na mapie nieistniejącymi zabudowaniami.

Wracamy do rozwidlenia i za znakami zielonego szlaku kierujemy się na **C Wysokie** (657). Przyjemną wędrowkę przez szerokie łąki uatrakcyjniają widoki na dolinę nieistniejącej łemkowskiej wsi Żydowskie. Po niecałej godzinie zdobywamy widokowy szczyt, zaliczany do **Korony Beskidu Niskiego** (zob. s. 134). Przy jednej z trzech tablic z rozrysowaną panoramą

znajduje się kolejna pieczętka potrzebna do zdobycia Magurskiej Odznaki Terenowej. Nowością jest postawiona w 2022 r. niewysoka **wieża widokowa** z lunetą. Przy sprzyjających warunkach atmosferycznych możemy stąd dostrzec odległe **Tatry Wysokie** (ok. 100 km) z najwyższym w Karpatach **Gerlachem** (2655).

Po chwili przerwy rozpoczynamy zejście przez niskopienne zarośla do bukowego lasu Czumak. Dochodzimy do placu załadunku drewna, gdzie znajduje się wygodny deszczochron. Kontynuujemy wędrowkę zielonym szlakiem biegnącym nowa szosą. Wkrótce szeroka panorama na dolinę Grabia i **D Ożennej** (nazwa od słowa *ożyna* – jeżyna), którą już w XIV w. prowadził szlak handlowy z Jasła przez Nowy Żmigród do Bardejowa na Słowacji.

STOWARZYSZENIE MAGURYCZ

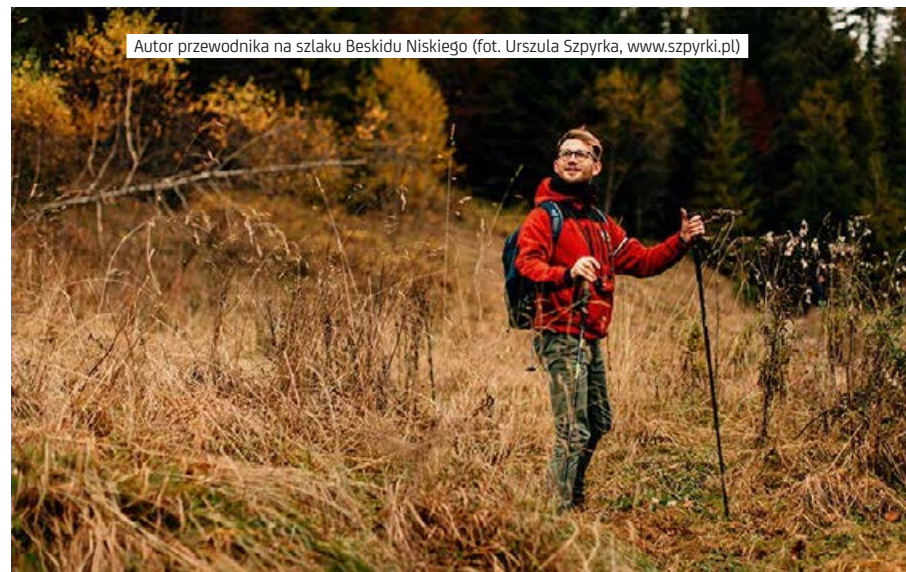
Dawniej Nieformalna Grupa Kamieniarzy „Magurycz”. Nazwa stowarzyszenia pochodzi od góry nad wsią Bartne w Beskidzie Niskim, gdzie od wieków pozyskiwano kamień służący za materiał na nagrobki, krzyże, kamienie młyńskie i żarna. „Magurycz” nawiązuje do tradycji pracy z kamieniem i w kamieniu, od 1986 r. remontując cmentarze na terenach południowo-wschodniej Polski. Idea Stowarzyszenia jest społeczna i bezinteresowna, a jego praca pozwala ocalić i chronić ślady wieloletniej kultury Beskidu Niskiego i Bieszczadów. Celem letnich obozów warsztatowych jest ratowanie, inwentaryzacja i dokumentacja sztuki sepulkralnej, krzyży i kapliczek przydrożnych oraz wszelkich obiektów sztuki cerkiewnej, pozostających bez opieki na terenach zamieszkałych dawniej przez Bojków, Łemków, Żydów, Polaków, Cyganów i Niemców. Kluczem do zrozumienia intencji i przekonań Stowarzyszenia są słowa *współtętnienie* i *współodczuwanie*. Założyciel Stowarzyszenia, Szymon Modrzejewski, w 2011 r. otrzymał nagrodę Unii Europejskiej „Europa Nostra” za działalność na rzecz zachowania dziedzictwa kulturowego. Siedzibą „Magurycz” jest stara chata przy cerkwi w Nowicy.

Schodzimy malowniczą drogą do skrzyżowania szlaku zielonego z niebieskim i skręcamy w lewo do Ożennej z niebieskim szlakiem długodystansowym Rzeszów – Grybów (zob. s. 302). W pobliżu, na łące za budynkiem Ośrodka Edukacji Ekologicznej, w XVIII w. znajdował się **obóz konfederatów barskich**, skąd Kazimierz Pułaski

dokonywał wypadów na Pilzno i Lwów. Niedaleko mostu na potoku Ryjak stoi **austriacki stęp** informujący o okolicznych cmentarzach wojennych. W latach 80. był to jeden z ostatnich tego typu drogowisków w Beskidzie Niskim.

Mijamy dużą **rzeźbę Świętej Rodziny z 1910 r.** z przedstawionymi na cokole

Autor przewodnika na szlaku Beskidu Niskiego (fot. Urszula Szpyrka, www.szpyrki.pl)

śś. Mikołajem, Piotrem i Pawłem i dochodzimy do budynków dawnego PGR-u. Przechodzimy przez duży plac obok miejsca po rozebranej w 1953 r. cerkwi z 1867 r. Za cerkwiskiem znajdują się dwa stare cmentarze: wiejski i wojenny (nr 3).

Skręcamy w lewo po niebieskim szlaku i rozpoczynamy przyjemne podejście na widokowe łąki nad Ożenną. Wchodzimy na teren **Magurskiego Parku Narodowego** i przez śródleśne mokradła dochodzimy do granicy państwa. Na drzewach pojawiają

CIECHANIA NA KOŃCU ŚWIATA

Dawna łemkowska wioska powstała w XVI w. Jej nazwę można tłumaczyć jako *Tychania*, co oznacza z łemkowskiego *Zacisze*. Po ciężkich walkach toczonych w Paśmie Granicznym nad doliną we wsi zniszczono wszystkie zabudowania poza cerkwią. Dziś o wyglądzie międzywojennej Ciechani możemy dowiedzieć się ze wspomnień oficera Straży Granicznej, Józefa Pawłusiewicza, który w książce *Nadnie jeziora* pisze: *Ciekawa była to wioska. Dziś już takich w górach nie ma. Oprócz plebani grekokatolickiej nie było tam ani jednej chaty z kominem. Wszystkie kryte słomą, zdawały się jakby przygniecione do ziemi ciężarem nieproporcjonalnie dużych dachów. Dróżka do niej prowadziła wąska, kamienista, przydatna wyłącznie dla drewnianych wózków jej mieszkańców – łemków. (...) Ciechania była to, jak ogólnie mówiono, „dziura odgradzona od świata chińskim murem”.*

Kościół w Hucie Polańskiej

się czerwone znaki słowackiego szlaku i wkrótce znajdujemy się na przełęczy **E Filipovské sedlo**, skąd zielonym słowackim szlakiem możemy podejść do miejscowości Vápenik. Stoi tam sowiecki **czołg T 34-85**, przypominający o krwawych walkach między Armią Czerwoną a Wehrmachtem toczonych w „**Dolinie Śmierci**” (zob. s. 193) w trakcie II wojny światowej.

Przy stępku granicznym nr I/182 znajduje się **pomnik** upamiętniający żołnierzy wielu narodowości poległych w Paśmie Granicznym podczas obu wojen światowych. Od pomnika prowadzi oznaczona boczna ścieżka do mogił żołnierskich po słowackiej stronie. Schodzimy do przełęczy nad nieistniejącą łemkowską wioską Ciechanią (na mapach *Sedlo Tepajec*), gdzie na wysokości 570 m n.p.m. znajduje się

wspaniały punkt widokowy. To świetne miejsce na chwilę odpoczynku. Na polanie Wróblówka **Studenckie Koto Przewodników Beskidzkich z Rzeszowa** ustawiło ławeczkę z okazji swego 50-lecia. Jest to jedna z 50 ławeczek powstałych w tych okolicznościach w Beskidach.

Do 2005 r. przez **Ciechanię** prowadził niebieski szlak, którym podążamy, jednak Małgurski Park Narodowy wyłączył tę dolinę z ruchu turystycznego. Dziś zwiedzanie malowniczej okolicy z licznymi śladami dawnych mieszkańców możliwe jest jedynie w weekendy, od czerwca do października, pod opieką przewodnika (więcej informacji w Ośrodku Edukacyjnym MPN w Krempnej, tel. 13 441 40 99). Warto o tym pamiętać, ponieważ blisko ławeczki nieoznaczona ścieżka poza szlakiem zachęca do spaceru doliną, a to na terenie parku narodowego jest zabronione.

Po kolejnej godzinie wędrówki dojdziemy na przełęcz Mazgalica (586), gdzie stoi duża zamykana wiata odpoczynkowa. Przed nami ostatnie 30 min drogi do **F Huty Polańskiej**. Powstała w XVI w., bądź na początku XVII w. wioska była

enklawą ludności polskiej sąsiadującą z rusińskimi osadami. Jej nazwa przypomina o hucie szkła, która działała do 2. poł. XIX w. Według przekazów osiedlali się tutaj konfederaci barscy bądź szlachta zbiegła w góry z powodu niezadowolienia z sytuacji panującej w kraju. Do dziś potomkowie dawnych mieszkańców Huty Polańskiej uważają się za szlachtę. Na początku października 1944 r. wioska (ok. 45 gospodarstw) znalazła się pomiędzy nacierającymi na Pasma Graniczne Rosjanami i broniącymi się Niemcami. Wszystkie zabudowania uległy zniszczeniu, mieszkańcy przenieśli się do wysiedlonych łemkowskich wiosek w okolicy. Stojący dziś w dolinie **kościół pw. św. Jana z Dukli i św. Huberta** jest efektem kilkuletniej odbudowy w latach 1995–98. Konsekrację świątyni powstałej w latach 1936–39 przerwała wojna, po której przez ponad pół wieku kościół pozostawał w ruinie. Znajduje się tu drogowy szlak do **kapliczki Matki Boskiej Lasów na Perysowskiem** (30 min przez bukowo-czereśniowy las) i do **starego cmentarza** (5 min).

DOJAZD I PARKING

Do Krempnej dojedziemy autobusem z Jasta przez Nowy Żmigród. Duży parking znajduje się przy zalewie na Wistoce.

WYŻYWIENIE

Na trasie nie ma żadnych lokali gastronomicznych, dlatego o wyżywienie na cały dzień wycieczki należy zadbać wcześniej. Sklepy spożywcze znajdziemy w Krempnej i w Grabiu.

NOCLEGI

Krempna to skupisko ośrodków wczasowych i domków letniskowych. W Hucie Polańskiej działa świetna **Hajstra. Gospodarstwo Agroturystyczne**, tel. 13 441 43 23, www.hutapolanska.krak.pl, możliwość wypożyczenia rowerów.

Cerkiew w Kwiatoniu

Kup książkę

PROGRAM PARTNERSKI

— GRUPY HELION —

1. ZAREJESTRUJ SIĘ
2. PREZENTUJ KSIĄŻKI
3. ZBIERAJ PROWIZJĘ

Zmień swoją stronę WWW w działający bankomat!

Dowiedz się więcej i dołącz już dzisiaj!

<http://program-partnerski.helion.pl>

GRUPA
Helion

trek&travel to przewodnik, dzięki któremu poznasz najpiękniejsze górskie trasy oraz odkryjesz najciekawsze atrakcje regionu. Mapy, profile wysokości, panoramy i szczegółowe informacje pomogą odpowiednio przygotować się do wędrówki, a bogate opisy krajoznawcze oraz propozycje miejsc wartych odwiedzenia przybliżą historię, kulturę i zabytki odwiedzanego obszaru. Niezależnie od tego, czy planujesz samotną wyprawę, czy wakacje z dziećmi, w przewodniku **trek&travel** znajdziesz wszystko, co potrzeba, aby wyjazd w góry był udany i pełen atrakcji.

Beskid Niski to chyba jedyne góry w Polsce, gdzie w dolinach bywa piękniej niż na szczytach, a każda wycieczka odświeżająca serce tajemnicę dawnej Łemkowszczyzny i ślady po wielkiej wojnie, której front zatrzymał się w tej części Karpat na dłużej. Tu właśnie – na swoistym końcu świata, gdzie czas płynie wolniej, a mgła spowija zarastające łąki, na których tkwią samotne kamienne krzyże – łatwo zapomnieć o codziennym życiu i dać się ponieść zarośniętym ścieżkom i bagnistym drogom. Zwiedzając region, nie można zapomnieć o odwiedzeniu choć kilku drewnianych cerkwi – arcydzieł ludowej ciosarki – i spróbowaniu łemkowskiej kuchni w którejś z klimatycznych agroturystyk.

Księgarnia internetowa:
<http://bezdzoza.pl>

 Bezdzoza

Sprawdź najnowsze promocje:
● <http://bezdzoza.pl/promocje>
Przewodniki najchętniej czytane:
● <http://bezdzoza.pl/bestsellery>
Zamów informator podróżniczy:
● <http://bezdzoza.pl/newsletter>

ebook dostępny na:

ebookpoint

ISBN 978-83-283-9841-2

9 788328 398412

Cena: 54,90 zł